

GHEORGHE G. MIRONESCU ȘI ACTUL UNIRII DE LA 1918

Mihai-Cristian ȘELARU*

Key words: Gheorghe Gh. Mironescu, the Union Event, Romanian people, Carpathian mountains

„Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noembrie/1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dânșii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre”.

(Articolul I din Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 18 noiembrie/1 decembrie 1918)

Realizarea unității naționale „*chestiune de viață și de moarte pentru poporul român*”¹ a constituit pentru noi, încă din vremea cronicarilor, o necesitate istorică, un ideal în slujba căruia și-au închinat viața multe generații de cărturari și politicieni.

Economia lucrării nu ne impune să urmărim în decursul istoriei noastre etapele înfăptuirii unității naționale, ci să ne raportăm rezultatele cercetării la momentul „*desăvârșirii unității naționale*” înfăptuit „*la sfârșitul Primului Război Mondial*”, desăvârșire care reprezintă „*un moment crucial în istoria românilor*”².

Logica momentului cere aducerea în prim-plan a lui Gheorghe G. Mironescu alături de ceilalți fruntași precum Iuliu Maniu, Alexandru Vaida-Voevod, Octavian Goga, George Moroianu, Simion Mândrescu, Take Ionescu, Nicolae Iorga, Dumitru Drăghicescu, Nicolae Titulescu, Elena Văcărescu, Ion I. C. Brătianu, Constantin Stere care au dus flacăra unirii cu *patria-mumă* a tuturor românilor din toate provinciile istorice românești: Banatul, Basarabia, Bucovina, Dobrogea și Transilvania.

Pentru Gheorghe G. Mironescu „*Alba Iulia a fost încoronarea unei opere grele și îndelungate [...] rezultatul final al unei lupte multi-seculare, pe care bravul popor transilvan a dus-o cu îndârjire sub conducerea vrednicilor lor șefi*”³, „*Alba Iulia, templu sfânt, unde să ne reculegem și să ne regăsim în unitatea noastră de neam și în trăirea noastră de suflet*”⁴.

Încă din perioada doctoratului, când se afla la Paris, Gheorghe G. Mironescu devine militant al ideii de libertate și unire a tuturor românilor pe care „*o vedea ca pe o chestiune de viață și de moarte pentru poporul român, precum și o chestiune de dreptate*”, iar „*realizarea unității naționale românești semnifică în principiu, reuniunea într-un singur stat a tuturor teritoriilor locuite în majoritate de români*”⁵, remarcând unitatea locuitorilor de pe o parte și de alta a Carpaților Transilvaniei încă de pe vremea Daciei, dinainte de stăpânirea romană, pe „*un teritoriu în formă de*

* Muzeograf, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

¹ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine*, Editions Ernest Laroux, 28 Rue Bonaparte, Paris, 1919, p. 18.

² I. Ciupercă, *România în fața recunoașterii unității naționale. Repere*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1996, p. 5.

³ George G. Mironescu, *Cine a presdat de fapt Adunarea Națională de la Alba Iulia? (18 Noembrie Stil Vechi – 1 Decembrie Stil Nou), Cuvântare rostită în Senat la 7 Februarie 1927 (Extras din „Monitorul Oficial” de la 22 februarie 1927)*, Tipografiile Române Unite - Rahova 42, București, 1927, p.1.

⁴ Dumitru Drăghicescu, *Marea Unire a românilor cu românii - 1918- Banatul și Transilvania Bucovina și Basarabia*, Editura Albatros, București, 2001, p. VII; vezi și Dumitru Draghicescu, *Din psihologia poporului român*, Editura Albatros, București, 1996, p. XXV.

⁵ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 32; vezi și *Istoria României. Transilvania*, vol. II. coord. Marcel Știrban, Gheorghe Iancu, Ioan Țepelea, Mihai Racovițan, Editura „George Barițiu”, Cluj –Napoca, 1997, p. 710.

cerc cu o suprafață aproximativă de trei sute de mii de km pătrați”⁶.

Vicisitudinile istorice au separat pe români în țări distincte, „cea dintâi întrunire spirituală a românilor din Transilvania cu frații lor din Banat, Moldova, Bucovina, Țara Românească și din alte zone a avut loc la Blaj”, pe Câmpia Libertății la 14, 15, 16 mai 1848, unde s-au întrunit peste 50 de mii de români, care au cerut „Noi vrem să ne unim cu Țara!”⁷ și au intonat pentru prima dată marșul lui Andrei Mureșanu *Un răsunet*, devenit imn național cu numele *Deșteaptă-te, române!*.

Nu întâmplător Mihai Eminescu a numit Blajul drept *Mica noastră Romă*, hotărârile luate pe Câmpia Libertății fiind considerate istorice: dezideratelor specifice revoluției burghezo-democratice (dreptate, egalitate, fraternitate) adăugându-li-se dorința seculară a românilor – Unirea.⁸

Momentul Blaj a generat „o mare mișcare de renaștere națională [...] conștiința națională trezită a menținut într-un soi de efervescență poporul român din Transilvania și din Ungaria”⁹.

În decursul anilor, Transilvania a devenit o regiune cu o situație specială. După 1848, dar mai ales după Unirea Principatelor Române, Transilvania a început să aibă mai mult sprijin dinspre București, acesta fiind unicul în condițiile în care deznaționalizarea românilor se accentuase, ajungându-se ca în 1890 drepturile noastre să fie ignorate total. În acest sens, Gheorghe G. Mironescu observa că „ungurii au început și mai viguros maghiarizarea forțată a românilor. Persecuțiile împotriva populației românești au devenit mai crude”¹⁰.

Întrucât în anul 1890 s-a emis o lege prin care se introducea limba maghiară chiar și în grădinițele de copii, Partidul Național Român a protestat vehement deoarece „drepturile noastre naționale sunt ignorate cu desăvârșire, limba noastră este scoasă din viața publică a patriei, justele noastre postulate sunt nesocotite și suntem amenințați pe față în existența noastră”¹¹. Răspunsul categoric al românilor de dincoace de Carpați a fost constituirea *Ligii pentru Unitatea Culturală a Românilor* la inițiativa studențimii bucureștene, între care se aflau mulți ardeleni, personalități culturale remarcabile răspunzând invitației studenților: Al. Orăscu (rectorul Universității), B. P. Hașdeu, Al. Odobescu, V. A. Urechia, Gh. Panu, Gr. Tocilescu, Gr. T. Brătianu, Al. Catargiu, D. A. Sturdza, C. C. Arion, Petre Grădișteanu, Iacob Negruzzi. *Președinți în exercițiu* ai organizației au fost, de-a lungul anilor: Al. Orăscu (1890-1892), Grigore Brătianu (1892-1893), V. A. Urechia (1893-1897), Mihai Vlădescu (1897-1903), Petre Grădișteanu (1903-1908), Sava Comănescu (1908-1910), Virgil Arion (1910-1914), Vasile Lucaciu (1914-1918), Nicolae Iorga (1918-1940), dr. C. Angelescu (1940-1948).

Între zecile de mii de membri și susținători a mai fost și Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Ștefan O. Iosif, Barbu Ștefănescu Delavrancea, C. Rădulescu-Motru, D. Gusti, Victor Eftimiu, Liviu Rebreanu, George Enescu, Onisifor Ghibu, Gheorghe G. Mironescu.

Prin organizațiile ei din țară, din Europa și din America, Liga Culturală a apărut drepturile românilor din Transilvania „a dus campanii de presă și a participat material la susținerea intereselor naționale”¹², apărându-i pe autorii Memorandumului.

La 14-27 decembrie 1914 a avut loc Congresul extraordinar al Ligii care a schimbat denumirea acesteia în *Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor*, în scopul întăririi luptei pentru apărarea drepturilor naționale a tuturor românilor. La sfârșitul anului 1915, Liga împreună cu alte organizații au constituit *Federația Unionistă* care a jucat un rol hotărâtor în intrarea României în război și înfăptuirea Marii Uniri din 1918¹³.

La întrunirea publică organizată la inițiativa lui Nicolae Iorga, la 15 februarie 1915, în sala „Dacia” din București, s-au adus argumente istorice și politice în favoarea intrării neîntârziată a României în război alături de Marea Britanie, Franța și Rusia care sprijineau revendicările

⁶ *Ibidem*, p. 11.

⁷ *Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni 1890-1910;1989-2003*, editată de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, București, 2003, p.13.

⁹ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 12-14.

¹⁰ *Ibidem*, p. 13.

¹¹ *Apud, Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor...*, p. 69.

¹² *Ibidem*, p. 70; vezi și Vasile Netea, *Ardealul în politica României de astăzi (Constatări. Concluzii, Preliminarii)*, Colecția „Voinea Transilvaniei”, București, 1945, p. 8-9.

¹³ *Ibidem*.

românilor. La un nou miting al Ligii, la care au participat și refugiați ardeleni și bucovineni, s-a cerut din nou intrarea României în război alături de țările Antantei. „După doi ani de expectativă, în 16 august 1916, România intra în Primul Război Mondial, alături de Antantă”¹⁴. Pe tot parcursul războiului, fruntașii Ligii au desfășurat o activitate febrilă, atât în țară, cât și în străinătate (Franța, Anglia, Italia, Statele Unite ale Americii), susținând acțiunile militare prin cuvântări rostite la diverse adunări sau prin articole publicate în ziarul Ligii, *Neamul Românesc* sau în alte publicații ale vremii, ca: ziarul *România* ori *Epoca*. Trebuie să menționăm că în toată această perioadă Gheorghe G. Mironescu s-a implicat plenar în mișcarea generată de Ligă situându-se printre fruntașii acesteia.

În iunie 1917, la propunerea Asociației profesorilor universitari din România, adresată prin profesorul universitar Simion Mândrescu, guvernul liberal a susținut trimiterea unui număr de intelectuali la Paris, care să promoveze aspirațiile poporului român, alcătuit din reprezentanți ai românilor din Transilvania și Regat, pentru întărirea coloniei românilor de la Paris. Între emigranții de la Paris erau 30 de profesori și 40 de parlamentari români între care: Gheorghe G. Mironescu, dr. Nicolae Lupu, Simion Mândrescu, Orest Tafrali, Tomas Stelian, Thoma Ionescu, D. Drăghicescu, Traian Lalescu, C. Banu, Jean Th. Florescu. În luna decembrie 1917, Legația română din Franța a cerut lui Ion I. C. Brătianu înființarea, la Paris, a unui birou de presă pentru a oferi informații exacte și pentru a coordona, astfel, editarea unor lucrări despre Transilvania, Banat, Bucovina, Dobrogea, Basarabia, Maramureș. Din biroul de presă făcea parte și Gheorghe G. Mironescu care a acționat intens pentru susținerea cauzei noastre naționale în fața aliaților și care a colaborat activ la presa franceză, publicând și două lucrări, în volum, în limba franceză: *Le Problème du Banat* și *Aperçus sur la Question Roumaine*, foarte utile pentru propaganda națională.

La 17 ianuarie 1918, a apărut la Paris primul număr din ziarul „La Roumanie”, care devine organul revendicărilor și intereselor românești sub conducerea lui Paul Brătășanu, fiind sprijinit de redactori experimentați precum Constantin Mille, C. Banu și Em. D. Fagure¹⁵.

Ziarul „La Roumanie” și, prin pana lui, Gheorghe G. Mironescu constatau că atunci când transilvănenii și-au dat seama că au fost *mizerabil înșelați – au refuzat să lupte, unii dintre ei au fost omorâți**. Foarte mulți dintre românii ardeleni au reușit să treacă în Rusia, patruzeci de mii au trecut în Italia și aproape patru mii în Franța. Primul batalion a sosit la Iași, în iunie 1917, iar în toamnă douăsprezece mii de foști prizonieri transilvăneni s-au alăturat frontului din Moldova „prizonierii transilvăneni din Italia au făcut de asemenea eforturi pentru a fi înrolați în armatele italiene sau într-o altă armată aliată și au putut constitui câteva unități care au luat parte la luptele de pe frontul italian”¹⁶. În Franța, numărul prizonierilor era foarte mic până în primăvara anului 1918, când autoritățile au încercat să creeze o legiune românească, aceasta nerealizându-se datorită faptului că s-a încheiat armistițiul general. Totuși un număr apreciabil de prizonieri s-au înrolat individual, unii dintre aceștia fiind angajați în Legiunea Străină, unii chiar de la începutul

¹⁴ *Ibidem*, p. 79.

¹⁵ *Desăvârșirea unificării statului național român*, sub redacția lui Miron Constantinescu și Ștefan Pașcu, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968, p.172-173.

* Notă: Pentru a-i determina pe românii din Austro-Ungaria să răspundă la mobilizare și a-i face să plece pe front, guvernul austro-ungar, după ce a luat măsurile mai sus indicate împotriva șefilor și intelectualilor români, a făcut uz, pentru marea mulțime, de o stratagemă detestabilă, care demonstrează evident cât era de conștient de nedreapta opresiune pe care o suportau românii și de dorința acestora din urmă de a se elibera pentru a se uni cu românii liberi. Imediat ce mobilizarea a fost decretată în Austro-Ungaria, guvernul austro-ungar a făcut să se răspândească în regiunile românești falsa știre că armata austro-ungară va merge să dea o mână de ajutor României, care fusese atacată de către Rusia și că se va merge la luptă alături de România pentru a se elibera Basarabia. Pentru că ei trebuiau, așa fie vorba, să se unească cu armata română, soldații români din Austro-Ungaria au fost autorizați să poarte tricolorul românesc, care, cu o zi înainte de mobilizare, era considerat revoltător și atrăgea pedepse severe asupra celui care îndrăznește să-l poarte. Regimentele românești au primit drapele românești. Imnul național românesc, care era în așa măsură interzis, încât cel care îl intona era urmărit pentru trădare, a devenit din ziua mobilizării cântecul preferat al fanfarelor militare ungurești, iar regimentele românești plecau pe front în sunetul acestui imn al libertății și unității naționale. Este ușor de înțeles că această schimbare extraordinară în atitudinea guvernului austro-ungar a putut înșela țărâtimea române. Vezi în Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 29.

¹⁶ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 29.

războiului. Gheorghe G. Mironescu observa că „poporul transilvănean a indicat cu claritate prin acest lucru în ce sens înțelege el să-și decidă propria soartă. Dreptul popoarelor de a dispune de ele însele - primește astfel deplină satisfacție”¹⁷.

În primul număr al săptămânalului „La Roumanie” a fost scoasă în evidență declarația ministrului francez de Externe, S. Pichon, din ședința Camerei de la 27 decembrie 1917, prin care acesta menționa că aliații mențin toate angajamentele față de România, făcute acesteia cu ocazia intrării în război alături de Antantă.

La 24 ianuarie 1918, cu ocazia primirii celor 73 de profesori, parlamentari și publiciști români au fost întâmpinați de *Comitetul de acțiune parlamentară în străinătate* condus de Victor Antonescu (ministrul român la Paris), Em. Pangrati, Paul Brătășeanu, Take Ionescu, dr. Nicole Lupu, Dumitru Drăghicescu. S-a constituit un comitet economic franco-român sub președenția fostului prim-ministru francez Louis Barthou, care avea să proiecteze un program de acțiune comună pe timpul războiului, dar mai ales după război.

Emigranții români de la Paris au atras în acțiunile proromânești și reprezentanți de seamă ai culturii franceze. Astfel, la 4 februarie 1918, matematicianul Lucien Poincaré, vicerectorul Universității din Paris, împreună cu istoricul Ernest Lavisse au trimis, prin ministrul român la Paris, o scrisoare către universitățile din București și Iași prin care promiteau sprijinul universitarilor parizieni pentru cauza românilor recunoscând, în încheierea scrisorii, „drepturile României de a aduna într-o patrie unică toate părțile neunite ale națiunii române”¹⁸.

Emigranții din Imperiul Austro-Ungar au atras de partea cauzei lor oameni politici din țările Antantei, italienii nedeclarându-se pentru destrămarea Austro-Ungariei datorită neînțelegerii cu sârbii, dar la inițiativa directorului ziarului „Corriere della Sera”, Luigi Allbertini, membru al Comitetului de acțiune parlamentară, împreună cu comitetul francez încep pregătirile pentru realizarea unui congres al naționalităților din monarhia austro-ungară. Congresul a început la 9 aprilie* 1918 la Roma. Români erau reprezentați de Simion Mândrescu, dr. N. Lupu, D. Drăghicescu, Benedeto Luca și Gheorghe G. Mironescu.

Locul a fost ales din dorința de a-l determina pe ministrul italian de Externe, Sidney Sonino, să-și schimbe atitudinea în legătură cu problema destrămării Austro-Ungariei, căci „pentru unii era o dogmă necesitatea existenței Austro-Ungariei. Or, aceasta însemna împiedicarea realizării unității noastre naționale și, probabil, împiedicarea ei pentru totdeauna [...] idealul nostru ar fi fost înmormântat pe vecie”¹⁹.

Acest Congres a fost punctul de plecare a unei politici ferme a aliaților în favoarea libertății integrale a tuturor popoarelor oprimate din Austro-Ungaria și Germania: „el a sigilat solidaritatea popoarelor oprimate și a avut ca rezultat intensificarea eforturilor lor contra inamicului comun”²⁰.

Congresul și-a desfășurat lucrările în patru comisii, ale căror decizii au fost adoptate în ședința plenară de miercuri, 11 aprilie 1918, prilej cu care reprezentanții națiunilor au prezentat declarații. La lucrările Congresului au participat reprezentanți ai tuturor naționalităților din Monarhia Habsburgică, prin comitetele lor de acțiune: italienii au avut în fruntea lor pe A. Torre, sârbii pe Trumbitch, cehoslovacii pe Ed. Beneš, francezii pe Allbert Thomas și Franklin Bouillon, președinte al Comisiei de Afaceri Străine al Camerei Deputaților, Anglia era reprezentată de Seton Watson și W. Streed. Premierul Italiei a fost atras de partea Congresului declarând că „poate asigura pe naționalitățile subjugate Austro-Ungariei că Italia consideră cauza lor ca a ei însăși”²¹.

Întrunit la *Capitoliu*, la 11 aprilie, Congresul a audiat darea de seamă a deliberărilor care nu

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Desăvârșirea unificării statului...*, p. 174; vezi și Dumitru Preda, *România și Antanta. Avatarurile unei mici puteri într-un război de coaliție 1916–1917*, Editura Institutul European, Iași, 1998, p. 24.

* După I. Gheorghiu și C. Nuțu, în lucrarea *Desăvârșirea unificării statului național român*, și la 8 aprilie, după Gheorghe Moroianu, în lucrarea *Luptele de emancipare ale românilor din Ardeal în lumina europeană* (extras din „Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul, 1918-1928”, vol. III, p. 63.

¹⁹ G. G. Mironescu, *Din pribegie (Prizonieri români în aprilie 1918)*, în „Convorbiri literare”, an. 60, mai-aug. 1927, p. 64.

²⁰ *Idem*, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p.15; vezi și Ștefan Pâslaru, *Voluntari și emigrația română susțin marile idealuri naționale*, în „Revista de Istorie Militară”, tom. III, nr. 6, 1990.

²¹ *Ibidem*, p. 66.

erau destinate publicității.

La 11 aprilie, Gheorghe G. Mironescu a prezentat în limba franceză și dr. Nicolae Lupu în italiană, declarațiile făcute în ședința plenară: „În timp ce animați de cele mai nobile sentimente de dreptate și umanitate” s-au adunat „în orașul nemuritor”, pe colina antică a Capitoliului, pentru pecetluirea unirii naționalităților asupra de către Austro-Ungaria și hotărârea de a lupta pentru eliberare, „un alt eveniment care apasă greu asupra inimilor noastre este pe cale să se înfăptuiască – Austro-Ungaria și aliații ei sunt pe punctul de a suprima libertățile României”, cerându-i să accepte condiții de vasalitate, pe care le numeau „condiții de pace. Noi ne îndeplinim o datorie denunțând de aici lumii civilizate această crimă împotriva poporului român”²², este începutul declarației delegației române.

Reprezentanții naționalităților supuse dominației austro-ungare hotărâsc ca principiile acțiunilor lor comune să se înfăptuiască astfel: fiecare popor să proclame dreptul de a constitui propria naționalitate și unitate de stat sau să o completeze și să se ridice la independență politică și economică deplină; fiecare popor vedea în Monarhia Austro-Ungară instrumentul de dominație germană, recunoscând în ea principalul obstacol în realizarea aspirațiilor și drepturilor sale. Adunarea recunoștea lupta comună împotriva asupritorilor comuni fiindcă fiecare popor avea în vedere libertatea totală și completa unitate în unitatea sa de stat²³.

Gheorghe G. Mironescu considera că, în urma acestui Congres, politica Aliaților cu privire la destrămarea Monarhiei Austro-Ungare s-a clarificat, subliniind că „la începutul lunii Iunie Consiliul superior de război din Versailles a dat expresiunea acestei politici, cu unități naționale ale lor, proclamând necesitatea creării unui Stat polonez și simpatia aliaților pentru aspirațiunile naționale ale celorlalte popoare subjugate Austro-Ungariei”²⁴.

La sfârșitul lunii mai 1918, George Clemenceau a aprobat rezoluția adoptată la Roma, iar W. Wilson a asigurat pe românii din capitala Franței că „guvernul american nutrește o simpatie sinceră față de aspirațiile legitime ale României”²⁵, exprimându-și întreaga susținere pe care o are ca președinte al Statelor Unite ale Americii față de cauza românească.

În urma armistițiului încheiat prin Tratatul de pace de la Bufta, din 5-12 martie 1918, românii nu mai participau la război cu unități de sine stătătoare, dar păstrau speranța că vor relua operațiunile militare, emigrația românească de la Paris făcând diligențe pentru crearea de unități combatante formate din prizonierii români, ardeleni, bănățeni și bucovineni, aflați în țările aliate. În Italia se aflau foarte mulți prizonieri de origine română. Problemele privitoare la prizonierii de război țineau de competența unei comisii special create (*Commissione per i prigionieri di guerra*), care funcționa la Ministerul italian de Război, sub comanda unui general.

Gheorghe G. Mironescu, aflat în Italia cu prilejul Congresului, primește recomandarea din partea Ministerului italian al Propagandei și ia legătura cu comisia amintită, în vederea cunoașterii situației prizonierilor români și creării unor eventuale unități combatante. În urma cercetării registrelor prizonierilor de război din Italia s-a întocmit un tablou în care prizonierii au fost grupați pe corpuri de armată, câmpuri de internare, grade militare. Astfel, existau zece corpuri de armată: Torino, Allessandria, Genova, Bologna, Ancona, Firentze, Roma, Napoli, Bari și Palermo, câmpurile de internare erau 58, 108 ofițeri, 26 aspiranți (gradați), 17380 soldați repartizați în 50 de câmpuri de

²² Apud M. Timbuș, A Caciora, *Izvoarele străine despre Congresul de la Roma al naționalităților oprimate din Imperiul Austro-Ungar (1918-IV)*, I, în „Ziridava”, an. X, nr. festiv, „Anuarul Muzeului Județean Arad”, 1978, p. 339-400; vezi și „La Nation Tchèque”, nr. 21-22, 15 aprilie-22 mai 1918, Paris, p. 739-741.

²³ George Moroianu, *Luptele de emancipare ale românilor din Ardeal în lumina europeană (extras din „Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul, 1918-1928”*, vol. III, București, 1929, p. 63-64; vezi și „La Roumanie”, an. I, Paris, nr. 15 din 25 aprilie 1918, p. 1; vezi și G. G. Mironescu, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 108.

²⁴ G. G. Mironescu, *Din pribegie...*, p. 66.

²⁵ Constantin I. Stan, *Activitatea românilor aflați peste hotare în timpul întreruperii operațiunilor militare pe Frontul Românesc (noiembrie 1917- mai 1918)*, în „1918. Sfârșit și început de epocă”, coord. dr. Cornel Grad, Viorel Ciubotă, Editura „Lekton”, Zalău, și Editura Muzeului Satu Mare, 1998, p. 97; vezi și D. Tuțu, *Voluntarii români din Transilvania în lupta împotriva Puterilor Centrale pentru eliberare națională și unitate*, în „Revista de Istorie”, tom. 21, nr. 6, 1968, p. 1125.

internare și 124 soldați în Albania²⁶.

Gheorghe G. Mironescu, constatând că formarea de legiuni de luptă pe front, din cauza disipării prizonierilor români în numeroase câmpuri de internare, era extrem de dificilă, afirma: „din primul moment am solicitat gruparea tuturor ofițerilor și gradaților (aspiranților) într-un singur câmp de internare și gruparea tuturor soldaților în câmpuri apropiate din aceeași regiune sau într-o garnizoană cu cazarmă îndestulătoare”²⁷.

Primind aprobarea Comisiei pentru Prizonierii de Război, Gheorghe G. Mironescu întreprinde vizite pentru verificarea stării de spirit a prizonierilor „Voind a-mi da seama de aceasta și eu însumi, iar pe de altă parte doritor a duce un cuvânt bun acestor bravi ostași români”²⁸. Astfel, vizitează câmpurile de la Cassino (18 aprilie 1918) și Camaldoli (21 aprilie 1918), unde se aflau mulți ofițeri și soldați români.

Compus din numeroase pavilioane construite special pentru prizonierii de război, câmpul de prizonieri de la Cassino era unul dintre cele mai mari din Italia. Gheorghe G. Mironescu constată că prizonierii erau tratați cu bunăvoință, comandantul câmpului având cuvinte de laudă la adresa acestora. „Întâlnirea cu bravii ofițeri și aspiranți a fost plină de însuflețire. Bucuria și a lor și a mea a fost nespus de mare”²⁹. Ofițerii din Transilvania și Bucovina l-au informat pe Gheorghe G. Mironescu despre atitudinea binevoitoare a italienilor și dorința lor de a lupta pe front, în rândul aliaților pentru întregirea neamului românesc. Deoarece tratatele internaționale interziceau înrolarea supușilor inamici, s-a găsit o soluție pentru înlăturarea acestei piedici: „Naționalitățile, cari au organizațiuni recunoscute de guvernele aliate, vor fi considerate și tratate ca națiuni independente și, prin urmare, membrii unor asemenea națiuni vor putea alcătui unități[...]cari să lupte alături de aliați”³⁰, soluție aplicată deja pentru cehoslovaci, sârbi, polonezi. Li se promite formarea unei legiuni românești, fie în Italia, fie în Franța cu prizonieri români din Italia.

Revenind la Roma, Gheorghe G. Mironescu informează Comisia pentru Prizonierii de Război despre *excelenta* stare de spirit a prizonierilor români din câmpul de la Cassino, apoi a plecat la Genova, pentru a vizita prizonierii români internați la Camaldoli. La 21 aprilie 1918 a ajuns la fortul Camaldoli, unde s-a întâlnit cu prizonierii în prezența comandantului fortului: „Întâlnirea cu acești viteji Români a fost încă și mai însuflețită decât întrevederea cu cei de la Cassino. Au fost cuprinși de o bucurie neînchipuită”³¹. Prizonierii de la Camaldoli, deși comandantul era de față și știa puțin românește, s-au plâns de relele tratamente din partea comandantului câmpului de internare, care era *prea sever și nebinevoitor*. Și prizonierii de la Camaldoli au cerut să li se dea posibilitatea de a lupta pe front „pentru cauza aliaților, indisolubil legată de dreapta și sfânta cauză a neamului românesc”³². Promisiunea că vor fi concentrați într-o singură localitate, pentru pregătirea unei legiuni române, a fost întâmpinată cu „nespusă bucurie”: „Tot trecutul de jertfe și glorie a neamului nostru mi-a fost rechemat în minte și am avut viziunea clară a viitorului strălucit către care merge poporul român”³³.

În urma vizitării celor două câmpuri de prizonieri, Ministerul de Război, cu ajutorul Comisiei, a luat măsuri pentru aducerea tuturor ofițerilor și gradaților români într-un singur loc, în provincia Ancona, la Citta Ducale. La trei zile după vizita la Camaldoli, 24 aprilie 1918, prizonierii erau în drum spre Citta Ducale, iar la 7 mai s-a încheiat procesul de transferare a prizonierilor. Legiunea românească, din cauza unor dificultăți tehnice, a fost formată peste câteva luni, luptând pe frontul italian sub comanda generalului Luciano Ferigo.

După acest prim pas, Gheorghe G. Mironescu a plecat în Franța, răspunderea pentru situația prizonierilor români din Italia fiind dată profesorului Simion Mândrescu, care „s-a preocupat de organizarea celor 17504 soldați și 134 ofițeri români, foști militari în armata austro-ungară aflați

²⁶ G. G. Mironescu, *Din pribegie...*, p. 67, vezi și Constantin I. Stan, *Activitatea românilor...*, p. 112.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 68.

²⁹ *Ibidem*, p. 69.

³⁰ *Ibidem*, p. 71.

³¹ *Ibidem*, p. 73.

³² *Ibidem*, p. 74.

³³ *Ibidem*, p. 75.

în aprilie 1918 în cele 50 de lagăre, cum erau cele de la Citta Ducale, Cameldorio, Ostigli, Alvezano”³⁴.

Simion Mândrescu a întreprins diligențele necesare, pentru a obține sprijinul guvernului italian condus de M. D. Orlando, în organizarea unei legiuni formate din prizonierii români câmpați la Citta Ducale. Astfel, s-a format „Comitetul italian «Pro Romeni», președenția de onoare a fost oferită primarului Romei, prințul Prospero Colonna”³⁵.

Comitetul a desfășurat o campanie susținută în principalele orașe ale Italiei creând comitete «Pro Romeni» la Milano, Torino, Genova, Ferrara, Napoli.

Ofițerii români s-au întrunit la Citta Ducale și au hotărât crearea unui *Comitet de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina*, pentru realizarea unirii românilor supuși Austro-Ungariei, români ce se aflau în țările aliate, pentru organizarea în legiuni și pentru realizarea propagandei înfăptuirii unității noastre naționale³⁶.

Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina și Comitetul italian «Pro Romeni» au desfășurat o propagandă intensă în favoarea cauzei românești, cea mai mare amploare dându-se Adunării de la Roma, din 15 august, consacrată aniversării intrării României în război.

Legiunea română a primit decretul de constituire abia la 15 octombrie 1918, sub conducerea generalului Luciano Ferigo, fost atașat militar în România, colonelul Camillo Ferraioli primind comanda trupelor non-combatante cu garnizoana la Albano Laziale. Astfel, s-au creat trei regimente: „Horia”, „Cloșca” și „Crișan”, Comitetul de Acțiune încheindu-și apelul din 18 octombrie 1918 astfel: „Poporul român de pretutindeni va fi mândru de noi și ne va binecuvânta faptele noastre, și noi înșine vom putea spune cu bucurie în suflet: «ne-am adus și noi contribuția la făurirea României mari»”³⁷.

Putem afirma că, deși târziu, demersurile lui Gheorghe G. Mironescu pe lângă oficialii italieni s-au materializat, dragostea de neam și de țară a românilor înregimentați abuziv în armata austro-ungară a învins toate opreliștile, ei putând lupta cu arma în mână pentru înfăptuirea României Mari.

Revenind asupra activității intelectualilor români aflați la Paris, menționăm că venirea lui Take Ionescu la Paris (cunoscut în țările aliate ca unul dintre cei mai înfocați partizani ai Antantei) a contribuit la mai buna cooperare a acțiunilor emigrației românești. Până la sosirea lui Take Ionescu existau comitete ale românilor, dar nu se reușise realizarea unui organism care să grupeze pe toți românii din teritoriile stăpânite de Austro-Ungaria sau din Regatul României³⁸. La 3 octombrie 1918, s-a constituit *Comitetul Național al Unirii Române* sub conducerea lui Take Ionescu. Între membrii Consiliului, alcătuit din Constantin Angelescu, dr. V. Athanasesovici, C. Basarab Brâncovan, Sever Bocu, Paul Brătășanu, Ioan Cantacuzino, dr. Lascăr L. Catargiu, Partenie Cosma, C. Costescu-Comăneanu, Constantin Diamandi, Dumitru Drăghicescu, Vasile Dumitru, Ioan Th. Florescu, I. Găvănescu, Octavian Goga, Thomas Ionescu, dr. Vasile Lucaciu, Simion Mândrescu, D. Many, Constantin Mille, Constantin Sipsom, Vasile Stroiescu, Nicolae Titulescu, Ion Ursu, George Văsescu, Traian Vuia, era și Gheorghe G. Mironescu.

Aceștia reprezentau: Partidul Liberal (10 delegați), Partidul Conservator (10 delegați) și reprezentanți ai românilor din Transilvania, Banat și Bucovina (10 delegați).

Consiliul era considerat „organul reprezentativ al tuturor românilor pe lângă marii noștri aliați”³⁹. Legăturile Consiliului Național cu Marea Britanie s-au realizat prin lordul A. J. Balfour, ministrul de Externe, și cu Statele Unite ale Americii prin Robert Lansing, secretar de stat, care a afirmat că: „guvernul Statelor Unite nu e indiferent față de aspirațiile poporului român”⁴⁰. Misiunea Consiliului era de a coordona întreaga activitate națională „peste tot și pe toate terenurile” și de a coopera cu aliații, fiind „organul reprezentativ al tuturor românilor pe lângă

³⁴ Constantin I. Stan, *Activitatea românilor...*, p. 112.

³⁵ Valeriu Pop, *La légion roumaine d'Italie*, în „Revue de Transylvanie”, tom. 2, nr. 3/1937, p. 159.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*, p. 162.

³⁸ *Desăvârșirea unificării statului național...*, p. 185; vezi și „La Roumanie”, an. I, nr. 27 din 18 iulie 1918, p. 3.

³⁹ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 131.

⁴⁰ C. Xenii, *Take Ionescu 1859-1922*, ediția a II-a, Universul, s.a., p. 413.

marii noștri aliați”⁴¹.

Datorită complexității problemelor ce se cereau rezolvate de Consiliul Național, acesta era divizat în opt secțiuni: „*reprezentarea pe lângă aliați și cooperarea politică cu aceștia; cooperarea militară cu aliații; cooperarea cu alte naționalități oprimate; propagandă în țările aliate; propagandă în țările neutre; adunarea materialelor necesare pentru viitoarele negocieri de pace; pregătirea «stării de după război» din punct de vedere național: reorganizarea instituțiilor politice și economice; pregătirea «stării de după război» din punct de vedere internațional: raporturile politice și economice cu aliații și viitoarele state cehoslovac, polonez și iugoslav*”⁴².

Consiliul a fost recunoscut la 12 octombrie 1918 de guvernul francez, la 11 noiembrie de guvernul britanic, la 22 noiembrie de guvernul italian.

Considerăm că, din dorința de a câștiga simpatie și de a solidariza aliații cu problemele noastre, românii trimiși la Paris, din interese evidente, își spuneau emigranți, refugiați sau pribegi. În această calitate, Gheorghe G. Mironescu chiar publica, în primăvara anului 1918, un articol, *Din pribegie*, republicat în revista „Convorbiri literare” (sub directoratul publicistului Tzigara-Samurcaș), în numărul din mai-iunie 1917. În acest articol a fost prezentată starea prizonierilor români din Italia, în aprilie 1918, insistând asupra dorinței ofițerilor și gradaților de a lua parte la operațiunile armatei, alături de unitățile combatante, pentru înfăptuirea Unirii.

La 18 aprilie 1919, Gheorghe G. Mironescu publica la Paris, în limba franceză, două studii: *Aperçus sur la Question Roumaine și Le Problème du Banat* (tradus și în limba engleză sub titlul *The Probleme of The Banat*). Ni s-au părut foarte interesante nu numai pentru conținutul lor și calitatea documentării, dar și pentru valoarea argumentelor aduse în orchestrația lor realizată de românii plecați în străinătate (Rusia, Anglia, Franța, Italia) pentru promovarea intereselor statului român beligerant în Primul Război Mondial.

Lucrarea *Aperçus sur la Question Roumaine* era un studiu aprofundat al problemelor românești: poporul român și drepturile sale, starea românilor din Bucovina și Transilvania, Banat, Dobrogea și Basarabia, evenimentele din Bucovina și Transilvania, importanța acestor provincii pentru poporul român, unitatea națională.

Le Problème du Banat prezintă starea provinciei Banat așa cum „*se înfățișează înaintea Conferinței Păcii*”⁴³. După expunerea elementelor problemei, în primul capitol, în capitolul al doilea și al treilea examinează revendicările sârbilor în Banat și drepturile românilor asupra Banatului. Concluziile sunt tranșante: „*pretențiile sârbești asupra Banatului nu sunt întemeiate [...], dreptul este de partea Românilor. Dreptul lor este întemeiat pe principiile de dreptate și de libertate*”, pretențiile sârbilor sunt „*în contradicție cu principiul naționalităților și cu toate principiile de justiție cari trebuiesc să formeze baza unei păci stabile*”⁴⁴.

Argumentele aduse sunt irefutabile: românii au majoritate absolută, regiunea Banatului formează o unitate geografică, căile de comunicație sunt favorabile României pentru exploatarea bogățiilor miniere și forestiere, România a făcut un sacrificiu în favoarea Serbiei prin cedarea regiunii Timocului, are dreptul la recunoștința Serbiei pentru sprijinul dat cu diverse prilejuri, statul Român a făcut renunțări importante pe frontierele etnice ale poporului român (cu Serbia, Bulgaria, Rusia [Ucraina], Ungaria) „*mai mult de un milion sunt astfel sacrificați de România în interesul pazei mondiale*”, Franța, Anglia, Italia și Rusia au recunoscut formal prin Tratatul de Alianță cu România de la 1916, „*dreptul Românilor asupra Banatului întreg*”⁴⁵.

O problemă insolită în economia lucrării era cea despre recrudescența bolșevismului, aceasta fiind tratată de sine stătător în două secvențe distincte: *Unde mergem?* și *Santinela românească*. „*Asistăm, în acest moment la o recrudescență a bolșevismului*”, afirma autorul. Propaganda bolșevică făcea cunoscute succesele armatei în Nordul și Sudul Rusiei, creșterea mișcării

⁴¹ Georges G. Mironesco, *Aperçus sur la Question Roumaine...*, p. 132.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ George G. Mironescu, *Problema Banatului*, prefața autorului făcută de A.B., București, 1919, p. 4.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 45; vezi și Ștefan Pașcu, C. Gh. Marinescu, *Răsunetul internațional al luptei românilor pentru unitate națională*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980, p. 181.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 45-49.

revoluționare în Basarabia anunța reunirea sovieticilor din toată Rusia la Varșovia, pregătirea unei campanii pentru primăvară, antrenarea unei armate de 150.000 de oameni și a alteia în curs de formare. Bolșevicii se desfășurau pe un front vast de la Marea Baltică până la Marea Neagră, stăpânind întreaga Ucraină. Gheorghe G. Mironescu își exprima îngrijorarea față de situația din Ungaria, care își alesese un guvern bolșevic, susținătorii noii ideologii pătrunzând până în inima Europei. El trăgea un semnal de alarmă în legătură cu pericolul bolșevic ce amenința România, care putea fi „*prinsă între două focuri: rușii pe de o parte, unгурii pe de altă parte (ne place să credem că bulgarii vor rămâne liniștiți)*”⁴⁶.

Gheorghe G. Mironescu consideră bolșevismul „*o nouă formă de barbarie [...], o reîntoarcere spre un trecut trist [...] Bandele bolșevice*” trăiau din jafuri, terorizând și distrugând regiunile prin care treceau fiind gata să invadeze Occidentul civilizată „*amintesc de hoardele barbare care se răspândeau spre Occident în evul mediu*”⁴⁷. Omul politic român apreciază că: „*Primul popor chemat să înfrunte șocul valului bolșevic a fost poporul român*”⁴⁸. Concluzia sa este că românii trebuie să fie din nou santinelă în fața noului pericol care amenință civilizația occidentală, așa cum a fost și în fața pericolului turcesc.

Consiliul Național al Unirii Române, sub președinția lui Take Ionescu, a desfășurat, în străinătate și în țară, o intensă activitate politică în vederea îmfăptuirii aspirațiilor românilor din Imperiul Austro-Ungar.

Atașamentul omului politic Gheorghe G. Mironescu față de Unire, mai ales față de Marea Unire, a dăinuit în timp și, în februarie 1927, la sesiunea Parlamentului în care se dezbătea admiterea ca senator de drept în Parlamentul României a doctorului Ștefan Ciceo Pop, el evoca unul din demersurile acestuia pentru îmfăptuirea Unirii, discursul memorabil rostit în Camera Deputaților din Budapesta, în care combătea încercarea de manipulare prin folosirea unui manifest „*stors de la intelectualii români din Transilvania și Banat [...] împotriva națiunii române*”, pe baza căruia se contestau „*revendicările legitime ale românilor*”⁴⁹. El împrăpăta memoria auditoriului, amintind că manifestul „*este ori stors prin mijloace nepermise, ori emană de la oameni care sunt străini de poporul român în numele căruia pretind să vorbească*”⁵⁰. Gheorghe G. Mironescu considera că „*strigătul curajos de liberare a Românilor rostit în 1917, în Parlamentul maghiar, de d-l Ștefan Ciceo Pop, este primul sunet de trâmbiță pentru adunarea de la Alba-Iulia*”⁵¹.

Și Mironescu a fost convingător. Dr. Ștefan Ciceo Pop a devenit parlamentar în anul 1927.

La 18 octombrie 1918, Alexandru Vaida-Voevod, în Parlamentul ungar, a făcut în numele românilor declarația de separare de Ungaria: „*liberare întâi și apoi unire cu România*”⁵², după care s-a constituit Consiliul Național al Românilor, sub președinția lui Ștefan Ciceo Pop. Consiliul va pregăti Marea Unire a cărei îmfăptuire va începe cu Adunarea de la Alba-Iulia.

Ne îngăduim să reproducem, după Gheorghe G. Mironescu, filmul pregătirii și desfășurării Adunării de la Alba-Iulia.

Între măsurile luate de Consiliu este și cea privitoare la reparația gazetei „Românul”, la 26 octombrie/8 noiembrie 1918, devenită „*organul oficial al guvernului revoluționar ardelean de curând instituit*”⁵³. În primul număr al gazetei reapărute a fost publicată *Proclamațiunea guvernului acestuia revoluționar către națiunea română*⁵⁴, proclamație semnată de Ștefan Ciceo Pop și intitulată *Către națiunea română*.

În numărul din 1/14 noiembrie a fost publicată, în gazeta „Românul”, *Somația către guvernul maghiar de a lăsa guvernului național român toată suveranitatea asupra comitatelor*

⁴⁶ *Ibidem*, p. 233.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 240.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 241.

⁴⁹ George G. Mironescu, *Cine a presidat...*, p. 2.

⁵⁰ *Ibidem*, p. 4-5.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*; vezi și Vasile Netea, *O zi din istoria Transilvaniei - 1 decembrie 1818*, Editura Albatros, București, 1970, p. 79-81.

⁵³ *Ibidem*, p. 7.

⁵⁴ *Ibidem*.

(județelor) ardelene și bănățene⁵⁵.

Guvernul maghiar a dus tratative, prin ministrul Iaszi, cu Comitetul Român, pentru a-i convinge pe aceștia să rămână uniți cu Ungaria până la încheierea tratatului de pace, când se va hotărî soarta lor. Iuliu Maniu și Ștefan Ciceo Pop au respins propunerile maghiare.

„Românul” din 7/21 noiembrie publica, în limba română și în limba franceză, *Proclamația către popoarele lumii*, încheiată cu convocarea la Adunarea Națională. Adunarea, ținută în ziua de 1 decembrie 1918.

Sub titlul *Proclamarea unirii naționale*, „Românul” din 3 decembrie publica darea de seamă a Adunării, care a început cu un serviciu divin, urmat de cuvântarea lui Ștefan Ciceo Pop și numirea dr. Laurențiu Oanea și dr. Sever Miclea ca notari ad-hoc, și a dr. Ioan Suciuc ca raportor al *Comisiunii de verificare*. S-a făcut raportul pentru validarea mandatelor delegaților la adunare, apoi s-a alcătuit biroul Adunării. Președinți erau Gheorghe Pop de Băsești și episcopii Ioan I. Papp și dr. Demetriu Radu, șefii confesiunilor greco-orientală și greco-catolică; vicepreședinți erau: dr. Mihali, dr. Ștefan Ciceo Pop și Ioan Flueraș; notari erau: Al. Fodor, Sever Miclea, C. Brediceanu, Silviu Dragomir, L. Oanea, Iosef Ciser, Ionel Pop și G. Crișan. După semnarea actului Unirii de către Ștefan Ciceo Pop, a fost trimisă o telegramă Majestății Sale Regele Ferdinand.

Gheorghe G. Mironescu conchide astfel: „s-a înfăptuit unirea pentru care generația noastră și moșii și strămoșii noștri au făcut atâtea durerose jertfe”⁵⁶.

Pentru întărirea afirmațiilor sale, Gheorghe G. Mironescu folosește mărturiile I.P.S.S. patriarhul Miron Cristea, care a luat parte la Adunarea Națională de la Alba-Iulia⁵⁷.

Procesul Marii Uniri se încheiase cu desăvârșirea unității statale a României prin Adunarea de la Alba Iulia.

Suntem de acord cu cercetătorii și istoricii care susțin că procesul consolidării Marii Uniri începe cu încoronarea Regelui Ferdinand I, la Alba-Iulia, la 15 octombrie 1922⁵⁸ (în timpul guvernării lui Ion I. C. Brătianu), urmată de acțiuni culturale ce au durat trei zile în întreaga țară, dar mai ales la Alba Iulia și la București, unde au avut loc ceremonii oficiale și alte manifestări culturale.

Încoronarea Regelui Ferdinand a fost un eveniment deosebit de important în epocă: „Prin actul săvârșit la 15 octombrie 1922, Regele Ferdinand se află în ipostaza de a da **dimensiune umană și simbolică reîntregirii țării** (sublinierea noastră) pentru care se străduiseră generații și se sacrificaseră atâtea eroi cunoscuți și în timpul marelui război mulți «necunoscuți»”⁵⁹.

Nu știm în ce măsură, în demersul nostru, am fost convingători că, pentru a se ajunge la înfăptuirea Marii Uniri, „desăvârșirea unității statale-naționale”⁶⁰, la 1 Decembrie 1918 și apoi la consolidarea ei, încoronarea Regelui Ferdinand I „ca moment ce condensează admirabil efortul de consolidare”⁶¹, a fost nevoie de demersuri și acțiuni, lupte și sacrificii a zeci de generații de români, între care și Gheorghe G. Mironescu, care s-au adăpat la izvorul pururi întineritor al ideii de unitate de neam și de țară.

Nu putem încheia fără să spunem despre conceptul de națiune că este încă actual, că nu a intrat în desuetudine acum, în timpul *modei* uniunilor continentale politice sau economice (Comunitatea Statelor Independente. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Uniunea Europeană).

⁵⁵ *Ibidem*, p. 10.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 21.

⁵⁷ *Ibidem*, p. 20.

⁵⁸ I. Ciupercă, *România în fața recunoașterii...*, p. 53.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 76.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 57.

⁶¹ *Ibidem*, p. 6.

Bibliografie

- Ciupercă, I., 1996, *România în fața recunoașterii unității naționale. Repere*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
- Desăvârșirea unificării statului național român*, 1968, sub redacția lui Miron Constantinescu și Ștefan Pașcu, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București.
- Drăghicescu, Dumitru, 2001, *Marea Unire a românilor cu românii - 1918- Banatul și Transilvania Bucovina și Basarabia*, Editura Albatros, București.
- Idem, *Din psihologia poporului român*, Editura Albatros, București, 1996.
- *** - *Istoria României. Transilvania*, 1997, vol. II, coord. Marcel Știrban, Gheorghe Iancu, Ioan Țepelea, Mihai Racovițan, Editura „George Barițiu”, Cluj-Napoca.
- Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni 1890-1910; 1989-2003*, 2003, editată de Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de pretutindeni, București.
- *** - *Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni 1890-1910; 1989-2003*, 2003, editată de Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de pretutindeni, București.
- „La Nation Tchèque”, nr. 21-22, 15 aprilie-22 mai 1918, Paris.
- „La Roumanie”, an. I, Paris, Nr.27 din 18 iulie 1918.
- Mironesco, Georges G., 1919, *Aperçus sur la Question Roumaine*, Editions Ernest Laroux, 28 Rue Bonaparte, Paris.
- Idem, 1927 „Cine a presidat de fapt Adunarea Națională de la Alba Iulia? (18 Noembrie Stil Vechi – 1 Decembrie Stil Nou), Cuvântare rostită în Senat la 7 Februarie 1927, (Extras din „Monitorul Oficial” de la 22 februarie 1927), București.
- Idem, *Din pribegie (Prisonieri Români în aprilie 1918)* „Convorbiri literare”, an. 60, mai-aug. 1927, București.
- Idem, 1919, *Problema Banatului*, Prefața autorului făcută de A.B., Tipografia Mărășești, București.
- Moroianu, George, 1929, *Luptele de emancipare ale românilor din Ardeal în lumina europeană (extras din „Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul, 1918-1928”*, vol. III, Atelierele Grafice „Cultura Națională”, București.
- Netea, Vasile, 1945, *Ardealul în politica României de astăzi (Constatări. Concluzii, Preliminarii)*, Colecția „Voința Transilvaniei”, București.
- Idem, 1970, *O zi din istoria Transilvaniei - 1 decembrie 1818*, Editura Albatros, București.
- Pascu, Ștefan; Marinescu, C. Gh., 1980, *Răsunetul internațional al luptei românilor pentru unitate națională*, Editura Dacia, Cluj-Napoca.
- Pop, Valeriu *La légion roumaine d'Italie*, în „Revue de Transylvanie”, tom. 2, nr. 3, 1937, Cluj.
- Preda, Dumitru, 1998, *România și Antanta. Avatarurile unei mici puteri într-un război de coalitie 1916-1917*, Editura Institutul European, Iași.
- Stan, Constantin I., 1998, *Activitatea românilor aflați peste hotare în timpul întreruperii operațiunilor militare pe Frontul Românesc (noiembrie 1917- mai 1918)*, în „1918. Sfârșit și început de epocă”, coord. dr. Cornel Grad, Viorel Ciubotă, Editura „Lekton” Zalău și Editura Muzeului Satu Mare.
- Timbuș, M., Caciora, A., 1978, *Izvoarele străine despre Congresul de la Roma al naționalităților oprimate din Imperiul Austro-Ungar (1918-IV)*, I, în „Ziridava”, an. X, nr. festiv, Anuarul Muzeului Județean Arad.
- Tuțu D., 1968, „*Voluntarii români din Transilvania în lupta împotriva Puterilor Centrale pentru eliberare națională și unitate*” în „Revista de Istorie”, București, tom. 21, nr. 6.
- Xeni, C., *Take Ionescu 1959-1922*, Ediția a II-a, Universul (ș.a.).

GHEORGHE G. MIRONESCU ET L'ACTE D'UNION DE 1918

Réaliser l'unité nationale « *question de vie ou de mort pour le peuple roumain* » a été pour nous, depuis les journalistes de la météo, une nécessité historique, un idéal auquel ils consacrent à la vie de plusieurs générations d'universitaires et de politiciens

L'apport de Gheorghe Gh. Mironescu à la réalisation de la Grande Union n'étant pas à négliger, ses ouvrages sur l'état des provinces roumaines en dehors du territoire de la Roumanie étant d'intérêt même pour les chercheurs d'aujourd'hui sur l'état des Roumains de Banat, Bessarabie, Bucovine et Transilvanie, l'activité dédiée à la Grande Union à l'occasion de certaines réunions, débats ou recherches sur place nous a démontré pleinement le rôle eu par Gheorghe G. Mironescu à côté des autres personnalités du temps, sa contribution à la réalisation du rêve des siècles des Roumains vivant d'un côté et de l'autre des Carpates.

Gheorghe G. Mironescu conclut ainsi: „l'union a été réalisé pour notre génération et nos ancêtres ont fait le sacrifice si pénible.”